

ส.ค.ช.
สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
๑๓๔๖ ถนนอาคารสงเคราะห์ ๕ คลองจั่น บางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐
โทร. ๐-๒๒๓๓๔-๙๐๒๒-๓ โทรสาร ๐-๒๒๓๓๔-๙๐๒๑ www.tla.or.th

ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ที่ 10/2566

เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พุทธศักราช 2566

มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2566 เป็นฉบับแก้ไขปรับปรุงจากมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2558 เพื่อส่งเสริมให้ห้องสมุดมีบทบาทในการเป็นหน่วยบริการความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยมีแนวทางการดำเนินงานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาและมีมาตรฐาน สอดคล้องกับนโยบายของชาติและมีความเป็นสากล

สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงกำหนดมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2566 ไว้ ดังนี้

ข้อ 1 ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง มาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2566”

ข้อ 2 ให้ใช้ประกาศนี้ ถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในประกาศนี้

ห้องสมุดสีเขียว หมายถึง ห้องสมุดทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่จัดตั้งเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ อาจมีชื่อเรียกว่า หอสมุด ห้องสมุด สำนักหอสมุด สถาบันวิทยบริการ สำนักวิทยบริการ ศูนย์บรรณสาร ศูนย์สารสนเทศ หรือชื่ออื่นใดที่มีการกิจในทำนองเดียวกัน ที่มีการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีการบริหารจัดการเพื่อการประหยัดพลังงาน ประหยัดทรัพยากรและรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามที่กำหนดไว้ในประกาศฉบับนี้

บุคลากร หรือ พนักงาน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในห้องสมุด

ผู้รับบริการ หมายถึง ผู้รับบริการห้องสมุด

ทรัพยากร หมายถึง วัสดุหรือวัตถุสิ่งของ โดยหมายรวมถึงทรัพยากร ดิน น้ำ อากาศ แสง และพลังงานอื่นๆ ที่ใช้เพื่อการดำเนินงานหรือเพื่อให้บริการห้องสมุด

ทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง สื่อหรือวัสดุที่ใช้เก็บบันทึกสารสนเทศในห้องสมุด ทั้งที่เป็นวัสดุตีพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆการดำเนินงานของห้องสมุด รวมไปถึง อากาศ น้ำ พื้นดิน ทรัพยากรธรรมชาติ พืช สัตว์ มนุษย์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เหล่านี้

ก๊าซเรือนกระจก หมายถึง สารประกอบในรูปของก๊าซในบรรยากาศ ทั้งที่มีอยู่ในธรรมชาติและสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ซึ่งสามารถดูดซับและปล่อยรังสีที่มีความยาวคลื่นอยู่ในช่วงความถี่ของอินฟราเรดที่ถูกปล่อยออกมาจากพื้นผิวโลก ชั้นบรรยากาศและก้อนเมฆ ชนิดของก๊าซเรือนกระจกที่ประเมินประกอบด้วยก๊าซ 7 ชนิด ตามพิธีสารเกียวโต ได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ มีเทน ไนตรัสออกไซด์ ไฮโดรฟลูออโรคาร์บอน เพอร์ฟลูออโรคาร์บอน ซัลเฟอร์เฮกซะฟลูออไรด์ และไนโตรเจนไดรอกไซด์

ข้อ 4 กำหนดมาตรฐานห้องสมุดสีเขียว พ.ศ. 2566 ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1

การกำหนดนโยบาย การวางแผนการดำเนินงานและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ห้องสมุดที่ประสงค์เป็นห้องสมุดสีเขียว จะต้องกำหนดนโยบาย วางแผนการดำเนินงานและดำเนินการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- 1.1. มีการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการเป็นห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 1.2. มีคณะทำงานด้านห้องสมุดและด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.3. มีการระบุประเด็นปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 1.4. มีการประเมินความสอดคล้องของกฎหมายกับการบริหารจัดการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 1.5. มีการเก็บข้อมูลและลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- 1.6. มีการวางแผนงานเพื่อการพัฒนาและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- 1.7. มีการทบทวนนโยบายและติดตามผลการดำเนินงานโดยฝ่ายบริหาร

หมวดที่ 2

การสื่อสารและสร้างจิตสำนึก

ห้องสมุดสีเขียวจะต้องทำการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์ทรัพยากร และการรักษาสิ่งแวดล้อม ให้กับบุคลากร ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- 2.1. มีการอบรมให้ความรู้และประเมินความเข้าใจ
- 2.2. มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

หมวดที่ 3

การจัดการทรัพยากรสารสนเทศและการให้บริการห้องสมุดสีเขียว

ห้องสมุดสีเขียวมีหน้าที่ในการให้บริการความรู้ตามบริบทและนโยบายขององค์กร โดยเพิ่มเติมในส่วนของ การให้บริการความรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และมีการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ดังนี้

- 3.1. จัดการทรัพยากรสารสนเทศด้านพลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และเรื่องที่เกี่ยวข้อง ให้เพียงพอและพร้อมใช้
- 3.2. ให้บริการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมโดยส่งเสริมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
- 3.3. จัดการพื้นที่บริการให้สะอาด สวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย ประหยัดพลังงาน ประหยัด ทรัพยากร และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หมวดที่ 4

การส่งเสริมการเรียนรู้

ห้องสมุดสีเขียวจะต้องดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ให้กับบุคลากร ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

- 4.1. มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- 4.2. ผู้รับบริการ บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และการนำไปใช้ประโยชน์
- 4.3. มีการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งด้านความรู้และด้านพฤติกรรม

หมวดที่ 5

เครือข่ายความร่วมมือ

ห้องสมุดสีเขียวจะต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเสริมสร้างการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุดที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 5.1. มีความร่วมมือกับชมรมห้องสมุดสีเขียว และหน่วยงานด้านการอนุรักษ์พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5.2. มีการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานความร่วมมือ
- 5.3. มีการขยายผลการจัดกิจกรรมห้องสมุดสีเขียวสู่ชุมชน

หมวดที่ 6

การใช้ทรัพยากรและพลังงาน

ห้องสมุดสีเขียวจะต้องกำหนดมาตรการในการใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- 6.1. มีการกำหนดมาตรการ มีการจัดเก็บข้อมูลและเปรียบเทียบค่าเป้าหมายในการใช้น้ำ พลังงาน ไฟฟ้า น้ำมันเชื้อเพลิง กระดาษ และวัสดุสำนักงานอื่นๆ
- 6.2. จัดการประชุมและจัดนิทรรศการโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์และใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อลดการใช้ทรัพยากร ลดการใช้พลังงาน และลดปริมาณของเสีย

หมวดที่ 7

การจัดการของเสีย

ห้องสมุดสีเขียวจะต้องจัดการขยะ และจัดการน้ำเสีย เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด ดังนี้

- 7.1. มีการจัดการขยะ ทำการคัดแยก และลดปริมาณขยะ
- 7.2. มีการจัดการน้ำเสีย โดยคุณภาพน้ำทิ้งจะต้องเป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หมวดที่ 8

สภาพแวดล้อมและความปลอดภัย

ห้องสมุดสีเขียวจะต้องควบคุมมลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียง มีการจัดการสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสม และพร้อมต่อสภาวะฉุกเฉิน ดังนี้

- 8.1. มีการควบคุมมลพิษทางอากาศในห้องสมุด มีการจัดการคุณภาพอากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อการให้บริการ
- 8.2. มีการบำรุงรักษา ระบบปรับอากาศ ระบบบำบัดน้ำเสีย และระบบหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อย่างต่อเนื่อง
- 8.3. มีการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่หรือมีการกำหนดพื้นที่สูบบุหรี่ที่เหมาะสม
- 8.4. มีการควบคุมความเข้มของแสงสว่างให้เป็นไปตามมาตรฐาน
- 8.5. มีการควบคุมมลพิษทางเสียงภายในห้องสมุด
- 8.6. มีการวางแผนจัดการและบำรุงรักษาพื้นที่ของห้องสมุด และควบคุมสัตว์พาหนะนำโรค
- 8.7. มีการเตรียมพร้อมต่อสภาวะฉุกเฉิน โดยวางแผนฉุกเฉินที่เหมาะสมและเป็นปัจจุบัน มีการอบรมให้ความรู้ ทำการตรวจสอบอุปกรณ์ให้เพียงพอและพร้อมใช้

หมวดที่ 9
การจัดซื้อและจัดจ้าง

ห้องสมุดสีเขียวที่ดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ควรเลือกสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้

- 9.1. จัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- 9.2. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบและจัดทำบัญชีรายซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของห้องสมุด
- 9.3. ในกรณีที่มีการจัดจ้างหน่วยงานหรือบุคคลควรคัดเลือกหน่วยงานหรือบุคคลที่มีการดำเนินงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือบุคคล ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด

ประกาศ ณ วันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2566

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนာ หาญพล)

นายกสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ